

MAGYAR LAPOK

XI. évfolyam, 114 (2978) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, 1942 május 22

Német tengeralattjárók újabb 125 ezer tonna ellenséges hajóteret süllyesztettek el

Hatalmas megsemmisítő hadműveletté alakult át a charkovi elhárító csata Baráti tárgyalások kezdődnek Spanyolország és Franciaország között

Berlinből jelentik: (MTI) Különjelentés. A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német Távíratí Irodának. A véderő főparancsnoksága közli:

Az amerikai vizeken működő német tengeralattjárók ismét súlyos csapást mértek az ellenséges ellátási hajózásra. Az Antilláktól keletre, a Karibi tengereen és a Mexikói öbölben elsüllyesztettek 20 kereskedelmi hajót, összesen 111.600 tonna ürtartalommal. Az egyik német tengeralattjáró a Szent Lőrinc öblön keresztül behatolt a Szent Lőrinc csatornába és a nagy létszámú haditengerészeti és légierejére ellenére elsüllyesztett három hajót, összesen 14.000 tonna ürtartalommal. Az ellenséges hajózás tehát az amerikai vizeken folyó hadműveletek során ismét 23 hajót vesztett el, összesen 125.600 tonna ürtartalommal.

Védekezésre is képtelenek már Timosenko támadó seregei

Zürichi jelentés szerint a charkovi szakaszon rövid idő alatt gyökeres változás állott be a helyzetben. Ami elhárító csatának indult, az most támadásnak és megsemmisítő csatának ígérkezik. Hír szerint a németek már több helyen mélyen behatoltak a bosevista állásokba. Timosenko hadseregét összeomlás fenyegeti, mivel a bosevista csapatok, melyek eredetileg támadásra készültek, a védekezésre is képtelenné váltak.

Stockholmból jelentik (Bud. Tud.) A süttörtöki evéd lapok közölték, hogy nem számolhattak be berlini tudósítójuk jelentéseiről, mert szerda reggeltől csütörtök estig telefonzárlatot léptettek életbe. Ilyenfajta intézkedést igen nagyfontosságú diplomáciai, vagy katonai események küszöbén szoktak alkalmazni.

Berlinből jelentik: (MTI) A Német Távíratí Iroda jelenti: A bosevisták a német- finn csapatok lappföldi állásai ellen április végén megkezdett támadásaiat egyidejűen nagyszabású támadásokat kíséreltek meg a Murman-arcvonalon az ott álló alpesi hegyi csapatok ellen is. Mint azt már a hadijelentés is hírül adta, a támadásokat súlyos elkeseredett harcokban sikerült visszaverni. Illetékes helyről részleteket közölnek ezzel kapcsolatban. Az ellenség a támadások keresztülvitelére a murmanszki arcvonalon nagylétszámú erőkkel, összesen mintegy 32 zászlóalj kitévő, tüzéségi támogatással és nehéz fegyverekkel megerősített hadsereggel indult támadásra. Április 28-tól május 13-ig 129 támadást kíséreltek meg zászlóaljnyi, vagy még nagyobb létszámú kötelékekkel. Míg a keleti hadszíntér többi szakaszán ebben az időben megindult az olvadás, a Murman-arcvonalon még tél dühöngött és jeges hidegben, szörnyű hőviharok között folytak a harcok. A harcitevékenység súlypontja a déli szárnyban teljes erővel folytak a harcok, az ellenség az északi szakaszon 6

zászlóaljból álló tengerészdandárt tett partra. Német részről először kitértek ennek a dandárnak támadása elől, hogy később összpontosított erővel intézzenek megsemmisítő támadást ellene.

A német lapok élénken kommentálják Bedford herceg beszédét, melyet az angol felsőházban mondott. A beszéd tökéletesen kifejezte a német politika jogosultságát és elismerte Anglia háborus felelősségét. Emlékeztet arra, hogy az előző világháborúban Anglia a blokáddal német gyermekek százezreit itél-

te halálra, amit a német nép sohaem felejt el. Ha az angolok — úgymond — átéltek volna azt a sorsot, ami Németországot sújtotta az előző világháborúban, ők is kétségbeesetten védekeznek mindenféle éhség-blokáddal ellen.

Mexikó a háború küszöbére érkezett

Buenos Airesből jelentik (MTI.) A Német Távíratí Iroda jelenti: Mexikói jelentés szerint az államelnök péntekre összehívta a kormány tagjait és a vezérkart. A tanácskozáson résztvesz Mexikó volt elnöke is, aki jelenleg a csendes-óceáni övezet parancsnoka. Amerikai értesülések szerint jelentős döntések várhatók. Az amerikai lapok hangoztatják, hogy Mexikó számára elérkezett a döntés órája. A buenos-airesi lapok értesülése szerint Mexikó a háború küszöbére jutott.

Laval megkezdte az előkészítő tárgyalásokat a spanyol nagykövettel

Londonból jelentik (NST.): A Times washingtoni jelentése szerint Franciaország és Spanyolország között a közel-

jövőben baráti tárgyalások kezdődnek. A tárgyalások előkészítését Laval francia kormányfő a spanyol nagykövettel már meg is kezdte. Ezzel kapcsolatban Franciaország bizonyos engedményeket tesz Spanyolországnak.

Vichy-i jelentés szerint ottani külpolitikai körök arra mutatnak rá, hogy a brit fenyegetések egyre jobban fokozódnak a francia afrikai gyarmatok irányában. Vichyben tanácskozások folynak arról, hogy Északafrika számára szükséges erőket bocsássonak rendelkezésre, amelyek elegendők a gyarmatok megvédelmezésére.

Vichy-i NST jelentés szerint azokkal a megbeszélésekkel kapcsolatban, amelyeket Laval kormányfő a véderő három fegyvernemének államtitkáiraival és a vezérkar képviselőivel folytatott, olyan híresztelések merültek fel, hogy Dentz tábornokot nevezik ki Tunisz főkormányzójává. A légi és tengeri ütközet, amely a napokban Algir partvidékén játszódott le, továbbá az, hogy két brit repülőgépet francia felségterületen leszállásra kényszerítettek, valamint a zeibutira nehezülő angol nyomás mutatja, hogy egyre jobban fokozódik a brit fenyegetés a francia gyarmatok ellen, ami fokozott készenlétet követel Franciaországtól.

Az NST washingtoni jelentése szerint Hull külügyminiszter kijelentette, hogy Martinique és Guadelupe szigetén az ott állomásozó francia hadihajók leszerelése 5-6 napon belül befejeződik. Ezzel párhuzamosan folynak a szigetek ügyében a gazdasági tárgyalások is, ezeknek azonban még nincsen eredményük.

Beterjesztette a földmivvelésügyi miniszter a zsidó erdő- és mezőgazdasági ingatlanokról szóló törvényjavaslatot

A javaslat tárgyalását május 28-án kezdi meg a Ház

Budapestről jelentik: (MTI) A képviselőház ma délelőtti ülését 10 órakor nyitotta meg Tasnády-Nagy András elnök Bejelentette, hogy XII. Pius pápa püspökké szentelésének 25 éves évfordulója alkalmából a képviselőház elnökségének képviseltében Szinyey-Merse Jenő alelnök felkereste a budapesti pápai nunciust és a képviselőház jókívánságait tolmácsolta a pápának. A pápa a jókívánságokért köszönetét fejezte ki. Az elnök azután bemutatta a miniszterelnök atirátát arról, hogy a Kormányzó Ur őt a külügyminisztérium vezetésével véglegesen megbizta. Az elnök ezután több összeférhetetlenségi bejelentést ismertetett.

Müller Antal összeférhetlenségi ügyét a Ház június 2-án tartandó ülésének napirendjére tűzték ki. Számos kisebb elnöki bejelentés után Ináncsy-Papp Elemér beteriesztette a pénzügyi

és igazságügyi bizottság jelentését az 1914-18. évi hadikölcsönök rendezéséről és bizottsági tárgyalásairól, a pénzügyi bizottság jelentését a pénzügyminiszter négy jelentésének bizottsági tárgyalásairól. Nyilas Ferenc előadó beteriesztette a közélet törvényességét és tisztaságát biztosító egyes büntető rendelkezésekről szóló törvényjavaslat bizottsági tárgyalásairól szóló jelentést. Kállay Miklós miniszterelnök benyújtotta a legfőbb állami számvevőség elnökének jelentését.

Baró Bánffy Dániel földmivvelésügyi miniszter beteriesztette a zsidók erdő- és mezőgazdasági ingatlanairól szóló törvényjavaslatot.

Vitéz Keresztes-Fischer Ferenc belügyminiszter beteriesztette a városi orvosokról, községi orvosokról, körorvosokról, valamint egyes közegészségügyi

rendelkezések módosításáról és kiegészítéséről szóló törvényjavaslatot, továbbá a személyi állapotról vonatkozó közlések és megkeresések tárgyában Budapestben kelt magyar-német egyezmény becikkelyezéséről szóló törvényjavaslatot és végül a Nagybátony és Maconka hevesmegyei községekhez tartozó területeknek Nógrád megyéhez való csatolásáról szóló javaslatot. Azután az elnök napirendi indítványára a Ház úgy határozott, hogy legközelebbi ülését május 28-án, csütörtökön tartja és azon az 1914-18. évi hadikölcsönök rendezéséről, a közélet törvényességét és tisztaságát biztosító egyes büntető rendelkezésekről szóló törvényjavaslatok részletekben való megszavazását, továbbá a zsidók mezőgazdasági és erdőgazdasági ingatlanairól szóló törvényjavaslatokat tárgyalja. Az ülés fél 1 órakor ért véget.

Városunkba érkezett Hedry Béla altábornagy, az Országos Lövészszövetség elnöke

Nagyvárad. Saját tud. Ma délelőtt a menetrendszerű gyorsvonattal Nagyváradra érkezett Hedry Béla altábornagy, az Országos Lövészszövetség elnöke. Fogadásán a pályaudvaron megjelent dr. Gyapay László polgármester-helyettes, Erdélyi Géza postafelügyelő, Ajtay Gyula gyógyszerész és még többen a városi lövészek számottevői közül. A magas vendég a déli órákban tisztelegő látogatást tett a két főispánnál, felkereste az alispánt és dr. Soós

István polgármestert.

Ezután gépkocsin kihajtatott a Rédey-kerti fedett lőterre, ahol hosszabb ideig időzött és végül elismeréssel nyilatkozott „az ország legnagyobb kispuska pályájáról. A kiváló sportvezető a tiszteletére rendezett közeledő tájékozódott a városi lövészviszonyokról és a helyi adottságok figyelembevételével feljegyzéseket készített. Hedry Béla a korábbi órákban tér vissza a fővárosba.

Közügyülést tartott a Bihar-megyei Gazdasági Egylet

Új alapszabályokat készített az egylet. Lótenyésztési szakosztály alakul

Nagyvárad. Saját tud. A Bihar-megyei Gazdasági Egylet közgyűlést tartott péntek délelőtt a Magyar Házban. Markovits Kálmán elnöke alatt.

A közgyűlés összehívását, mint az elnök bejelentette, három körülmény tette szükségessé.

Az egyik az, hogy a Berettyóújfaluban székelő Bihar-megyei Gazdasági Egylet, amely a trianoni határ megvonása után alakult, a felszabadulással szükségtelemmé válván, elhatározza feloszlását és visszatérését az anyaegyesületbe, amely a román megszállás idejében is nagyváradi székhellyel folytatva működését. A közgyűlés lelkesedéssel járult ehhez hozzá.

A másik körülmény az egylet alapszabályainak újjáalakítása. A belügyminiszter ugyanis nem hagyta jóvá az egylet alapszabályait, mert azok nem feleltek már meg a mai idők követelményeinek. A közgyűlés dr. Kacsán Kálmánt kizárta meg, hogy valamelyik anyaország-

beli testvér-egyesület alapszabályainak mintájára készítse el a Bihar-megyei Gazdasági Egylet alapszabályait, hogy azok jóváhagyás végett a belügyminisztériumhoz minél előbb be legyenek terjeszthetők.

A harmadik ügy, ami a közgyűlés összehívását szükségessé tette, a földművelésügyi minisztérium lótenyésztési osztályának rendelkezése, amelynek értelmében minden gazdasági egyesületnek lótenyésztési szakosztályt kell felállítania. A közgyűlés elhatározta a szakosztály felállítását és a megye legelőszakértői és lótenyésztői közül kijelölte a szakosztály intézőbizottságának tagjait, olyképpen, hogy abban a megye minden vidéke képviselve legyen, különös tekintettel a kiesgazdaságlomra.

A Bihar-megyei Gazdasági Egylet vezetője egyébként a trianoni országos részben feloszló leányegyesület visszalövődése után teljesen újjáalakul.

Tárgyalta a törvényszék a határmenti halálos párviadal ügyét

Turi Mózes önvédelemből lölte le az erőszakos határőr

Nagyvárad. Saját tud. Az elmúlt év augusztus 11-én a reggeli órákban Turi Mózes Nagyszalonta környéki kettős-birtokos István nevű fiával és Halász Mihály gazdasági napszámosal a román-magyar határ mentén elterülő földjére ment lucernát kaszálni. A román határőrök Kozsokáriu nevű tizedes és Neamcu közkatona azzal az ürüggyel, hogy a határmentén senkinek sem szabad még mezét munkát végezni, pénzt követeltek Turitól. Amikor a szalontai gazda nem mutatott hajlandóságot a fizetésre, a román tizedes erőszakoskodni kezdett és azzal fenyegette, meg, hogy a „pikétre” viszi őket. Turi Mózes és társai tudták, hogy ez annyit jelentene, hogy ott alaposan helybenhagynák az egész társaságot, ellenszolgáltak. A tizedes még egy utolsó próbát tett, pengőt kért lei helyett, mire Turi Mózes kijelentette, hogy ez

valutavisszaélés és újból megtagadta a kérést. Az erőszakos tizedes erre dulakodni kezdett és azzal fenyegetőzött, hogy valamennyiüket agyonlövik, ha továbbra is megtagadják az engedelmességet. Mivel a magyar gazdák ellenére sem voltak hajlandók a zsarolásnak engedni, a tizedes fegyverét a fiatal Turi Istvánra emelte és rásütötte. A golyó szétröszöcskölta a fiatalember jobb bakáját, le tépve arról egész csizmáját. Amikor az apa látta, hogy fia végigzuhan a földön és lábából folyik a vér; a tizedes pedig tovább lövöldözik, sőt parancsot ad társának is a tüzelésre, zsebéből revolvert rántott elő és a tizedes keresztüllötte. Valóságos párharc fejlődött ki ekkor a tüzelést abbahagyj nem akaró másik román határőrrel. Turi pistolyából kifogyott az összes golyó, kényszerű helyzetében az agyonlőtt grancsár fegyverét vette magához és

Apolló Filmszínházban
Carole Lombard és James Stewart világfilmje
E G Y M Á S É R T

Belvárosi
Nem loptam én életemben
Ania Suli, Egy Mária, Szilassy László, Latabár, Bilicsy.

Csupa kacagás, zene, jókedv és izgalom Az idei szezon legnagyobb filmje
Lützow sasok
a CASINOBAN

azzal kergette el az eszevesztetlenül lövöldöző románt.

Hosszas harc után sikerült is megfutamítani. Fiát ekkor kocsira emelte és bevitte a nagyszalontai kórházba, majd értesítette a magyar határőröket is az esetről. Az elmenekült román határőr még akkor is lövöldözött a betegszállító kocsira, amikor az már messze a város alatt járt.

Az ügy kivizsgálására román-magyar vegyesbizottság szállt ki a helyszínre és ugyanekkor Turi Mózes 8 napi fogságba helyezték. A nagyváradi törvényszék büntetőtanácsa pénteken egész délelőtt tárgyalta a nem minden napi esetet. Őt tanut hallgatott ki a bíróság, valamint meghallgatta a fegy-

verszakértő és a törvényszéki orvos szakvéleményét. A tanúk kivétel nélkül azt vallották, hogy a román tizedes a határmenti lakosságot állandóan zsarolta és ismert volt erőszakosságáról. A vádlott védelmét dr. Patzkó Elemér ügyvéd, országgyűlési képviselő látta el.

Védőbeszédében nagy körültekintéssel ecsetelte a határmenti vidékek hétköznapi életét, amely szürköségében is nem egy tragédiát leplez. Rámutatott arra, hogy Turi Mózes azon a reggelen gyermeke, de nem utolsó sorban saját életét védelmezte csupán, kérte védené felmentését.

Íttélethirdetésre lapzártáig nem került sor.

Átveszi a szegények tejjellátását a városi szociális ügyosztály

Hathatósan támogatja a földművelésügyi miniszter a városi tejüzem létesítését

Nagyvárad. Saját tud. Bielik közegészségügyi főfelügyelő a városházán értekezleten vett részt, amelyen a szegények tejjellátását tárgyalták le. Résztvett a megbeszélésen dr. Soós István polgármester, Heinrich Béla tisztifőorvos, Csetényi tisztiorvos, dr. Dalló Gyula tanácsnok, Kovács Jolán szociális előadó és a zöldkeresztes nővérek.

Részletesen megvitaták a jelenlegi helyzetet és megállapították, hogy a zöldkeresztes nővérek nem képesek a tejjellátást eszközölni.

Az elosztást éppen ezért a városi szociális ügyosztály veszi át, a zöldkeresztes nővérek utalványozása alapján.

A tejjellátással kapcsolatban a polgármester bejelentette, hogy igen érdekes leirat érkezett báró Bánffy Dániel földművelésügyi minisztertől, aki kifejtette, hogy a város által létesítendő tejüzem költségeihez lényegesen hozzájárul. Ha a város gondoskodik megfelelő helyiségről, úgy a minisztérium magára vállalja a felszerelési tárgyakat és a vidéki beszerzés költségeit.

Ezzel kapcsolatban az Országos Tej-központ is megtette a maga ajánlatát. Elsősorban arra nézve kért felvilágosítást, hogy paszterizált vagy paszterizálatlan tejet öhajt a város forgalomba hozni. Az értekezlet kimondotta, hogy egyelőre csak paszterizálatlan tejről lehet szó, mivel a paszterizálás sokba kerül és árban igen nagy eltolódást idéz

elő. Szegény embereknek pedig eleve nem tejről van szükségük, méghozzá a legolcsóbb áron.

Dr. Szentpály Gyula kórházfőorvosi kinevezése. Nagyvárad. Saját tud. Általános örömet keltett városunkban az a hír, hogy dr. homoródszentpály Szentpály Gyulát, a nagyváradi orvostársadalom egyik kiváló tagját, a szalontai kórház belgyógyászati osztályának főorvosává nevezték ki. Dr. Szentpály Gyulát Nagyváradon mindenki ismeri és tiszteli. Itt töltötte el kezdő orvosi éveit. Szerénysége, szorgalma és fáradhatatlan munkássága általános megbecsülést szerzett neki. Amikor kitüntető kinevezését tudomásulvettük, ugyanakkor nem mulasztottuk el rámutatni arra a veszteségre, amely Szentpály Gyula távozásával városunk orvostársadalmát és egész közönségét érte.

APÁK ÉS ANYÁK NAPJA A KATALIN-TELEPEN. Pünkösöd vasárnap délután fél 5 órakor Apák-Anyák napja ünnepét tart a Katalin-telep-i napközi gyermekotthon a kulturházban (Mária-utca 47. sz.), melyre a telep jöveleit tisztelettel meghívják az Irgalmas Nővérek.

A mostani háború legnagyobb jelentőségű csatájává fejlődött a charkovi ütközet

Ezek a hadműveletek még nem jelentik a nagy offenzívát. A kercsi földszoroson befejezés előtt áll a tisztogatási művelet

Berlinből jelentik: (NTL.) A charkovi védekező esata változatlan erővel folyik. Katonai szakértők megítélése szerint fokról-fokra kedvezőbben alakul a német és szövetséges csapatokra nézve. Berlini szakértők igen tanulságosnak mondják azt a tényt, hogy a bolsevisták ismét lovashadosztályokat vetettek harcba. Ahol csak rohamra indult a szovjet lovasság a német fegyverek lekaszabolták őket. Csütörtökön ismét utaltak arra, hogy a Charkov környéki német hadműveletek bármilyen nagyarányúak is, nem mondhatók a nagy német offenzívának. (MTL.)

Berlinből jelentik: (MTL.) A Német Távirati Iroda jelenti a Führer főhadiszállásáról. A véderő főparancsnoksága közli: Charkov térségében még mindig tart a csata. Az ellenségnek erős páncélos kötelékektől támogatott támadásai súlyos veszteségek mellett megghiusultak. Német csapatok további 63 páncélost megsemmisítettek. A légi-erő erős kötelékei eredményesen avatkoztak be a földön folyó harcokba. Német csapatok az Ilmen-tótól délkeletre is eredményesen visszaverték az ellenség támadásait, súlyos veszteséget okozva a támadóknak. A 9. légvédelmi tüzérszázada Charkov térségében folyó harcok során május 20-án a 107. ellenséges páncélost semmisítette meg. A 91. légvédelmi tüzérezred a keleti arcvonalon most semmisítette meg a 101-ik, a 12. légvédelmi tüzérezred második osztálya pedig a századik páncélost. — Repülőink éjjel-nappal bombázták Málta szigetének repülőtereit. Könnyű harci gépek Anglia délkeleti partjai előtt a nap folyamán megrongáltak egy közepes nagyságú kereskedelmi hajót. A brit légi-erő május 11. és 20. közt 151 repülőgépet veszített, amelyek közül 36 a Földközi-tenger felett és Észak-Afrikában pusztult el. Ugyanezen idő alatt a Nagybritannia ellen foló harc során 42 német gép veszett el. *Reichwald* hadnagy május 18-án egy nehéz légvédelmi üteggel néhány perc alatt 6 támadó szovjet páncélost semmisített meg és ezzel a keleti hadjárat során 27 páncélost pusztított el.

Vita nélkül győztek a németek a charkovi harcokban

Berlinből jelentik: (NTL.) Katonai helyről közlik a csütörtöki hadijelentés kiegészítéséül: A német csapatok eddig vita nélkül győztesek a charkovi harcokban. A szovjet szűkkörű területre 90.000 katonát vont össze. A német csapatok 501 páncélost semmisítettek meg csupán a charkovi körzetben. (MTL.)

Berlinből jelentik: (NTL.) A charkovi térség egyik szakaszán a bolsevisták szerdán kénytelenek voltak támadásaikat abbahagyni. A német csapatok számos páncélost megsemmisítettek és elfoglaltak egy erdős területet, valamint több magaslati állást. A páncélosokkal yivott erdei ütközet a németekre kedvezően folyt le. — Kercsi-félszigeten a tisztogatási akció befejezés előtt áll. Helyenként valószínűsítik a hegyeket alkotnak az elesett bolsevisták holttesteit. A német légi-erő szerdán ismételtén támatta a sebastopoli erődöt és találatokat ért el hadifontosságú berendezésekben. A légiharcok során két szovjet vadászgépet lelőttünk. (MTL.)

Rómából jelentik: (MTL.) Mint a *Lavoro Fascista* Bernen át jelenti, az egyik nagy amerikai hírugynökség a következőt jelenti: A szovjet orosz főhadiszálláson az a benyomás alakult ki, hogy a charkovi csata a most folyó háború legnagyobb jelentőségű csatájává vált. A Donec medencében összpontosított német haderők ellen-támadást indítottak Timosenko hadereje balszárnya ellen. Ha tervük sikerül, a szovjet orosz haderőt a bekerítés veszélye fenyegeti. (MTL.)

Szovjet napiparancs az ellenforradalmi hírek terjesztői ellen

Berlinből jelentik: (NTL.) Katonai helyről közlik: A keleti harctér déli szakaszán egy bolsevista hadosztály törzskaránál az elmúlt napokban megtalálták az egyik politikai biztos parancsát, amelynek száma 463. A parancsban többi közt ez áll: Az utóbbi időben megállapítottam, hogy a harctéren lévő sebesültek, valamint az ellenség által átmenetileg meghódított területekről jövő katonák veszedelmes ellenforradalmi híreket terjesztenek a lakosság és a szovjet hadsereg körében. A hírek terjeszté-

sével szemben a legszigoribban kell fellépni. A fent említett szolgálati helyek kötelesek haladéktalanul eljárni ellenük. A híresztelőket agyonlövők, a hozzátartozóikat pedig kényszermunkára küldik. A biztosoknak előadásokat kell tartani a fasiszták kegyetlenségéről. A zászlóaljbiztosok utasítatnak, hogy ilyen holttestet szerezzenek be. Erre a célra alkalmaznak az öncsonkított és a katonai szökevények hozzátartozói, kiket megfelelő módon meg kell csonkítani. (MTL.)

Élénk légitelékenység Északafrikában

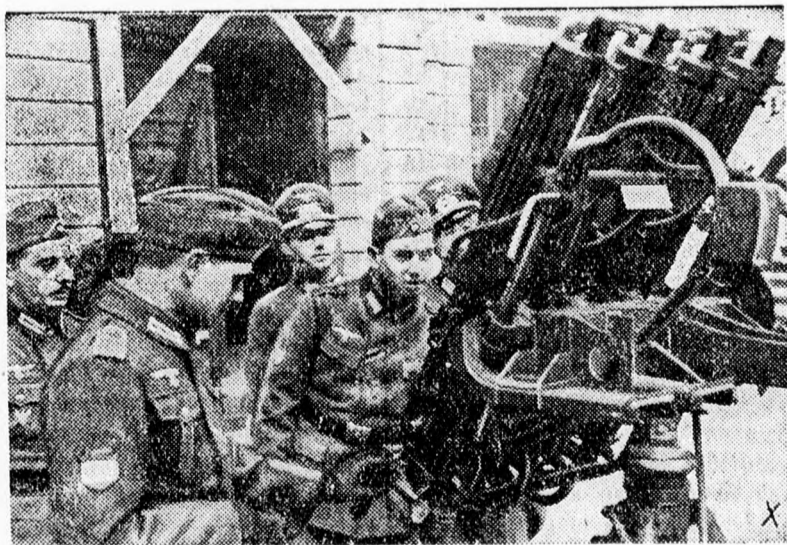
Rómából jelentik: (Stefani.) Az olasz főhadiszállás 719. közleménye: Olasz és német felderítő harci gépek élénk tevékenységet fejtettek ki Észak-Afrikában és Málta felett. Légharcban sikerült egy ellenséges gépet lelőni. Repülőink a Földközi-tenger keleti részében több bombatalálatot súlyosan megrongáltak egy közepes nagyságú teherhajót. Az Atlanti-óceánon az amerikai partok közelében működő tengeralattjáróink újabb sikereket értek el. Az egyik tengeralattjáró elsüllyesztett egy 12 ezer tonnás megtöltött tartályhajót, valamint egy 10.000 tonnás gőzöst. *Reebin* sorhajóhadnagy tengeralattjárója egy hétezer tonnás gőzöst elsüllyesztett. (MTL.)

Berlinből jelentik: (NTL.) Mint a véderő főparancsnoksága közli, német zuhanó harci gépek szerdán az esti órákban támadást intéztek az egyiptomi határ közelében lévő repülőterek ellen. Két brit repülőgépet a földön pusztítottak el. (MTL.)

Berlinből jelentik: (NTL.) Megerősítik azokat a híreket, hogy Leningrád lakosságának kétharmad részét, mintegy két millió embert a tél folyamán a Szovjetunió belsejébe szállították.

Lelkedéssel fogadták a német katonák az új fegyvereket

Berlinből jelentik: (NTL.) *Speer* birodalmi lőszer és fegyverkezési miniszter a fegyverkezési ipari munká-

Négycsövű szovjet légelhárító gépfegyver

sok kitüntetése alkalmából rendezett ünnepélyen kijelentette, hogy az arcvonalon küzdő katonák nagy lelkesedéssel üdvözölték az új fegyvereket, amelyeket ezekben a hetekben osztanak szét. A tavaszi szállítások befejeződtek. A hadianyag soha sem sejtett tömegekben özönlk az arcvonal felé. Új anyagok és fegyverek gyártása indult meg és a gyárak ismét jelentős mértékben fogják növelni a fegyver- és lőszertermelés mennyiségét. A Führer által követelt mennyiséget a fegyverkezési ipar túl is haladta. (MTL.)

Japán adatokkal tudja bizonyítani, hogy fényesen győzött a korall-tengeri csatában

— Hiraide japán tengerészeti tájékoztató nyilatkozata —

Tokióból jelentik: (NTL.) *Hiraide* japán tengerészeti megbízott tájékoztató, aki mint már jelentették, részleteket közölt a korall-tengeri csatával kapcsolatban, a többi között ezeket mondotta: Ha szükségesnek mutatkozik, Japán készséggel hajlandó az amerikai és brit közvélemény számára kétséget kizáró adatokat szolgáltatni, arra, hogy a korall-tengeri csatában Japán fényesen győzelmet aratott. Egyelőre azonban jobbnak látja bevárni, amíg *Roosevelt* a maga módja szerint tesz majd beismerő vallomást. A szövetségeseknek a korall-tengeri csata utáni idegessége és bizonytalansága már abból is kiderül, hogy a két rendelkezésükre álló repülőgépanyahajót sietve vonták ki az ütközet környékéről. Japán számára meglepő tény, hogy a még megmaradt szövetséges hadihajókat is gyorsan visszavonták, úgyhogy ezt csak kétségbeesett menekülésnek lehet nevezni. A japánok sajnálják, hogy bár napokon át kutattak a tengeren, nem bírták felfedezni az ellenséget. (MTL.)

Nagy gondot okoz Amerikának a hajótérhiány

Buenosairesből jelentik: (Stefani.) Az Egyesült Államok vezetőinek legfőbb gondja az amerikai hajótérben mutatkozó hiány. A Fehér Ház közleménye elismerte, hogy a helyzet ebben a tekintetben fokozatosan, nagymértékben romlott 1939 óta, különösen pedig a bűvárhajók fokozott tevékenysége folytán december 7-ike óta. Az Egyesült Államok mértékadó körei szerint a kereskedelmi hajótér hiánya az egyik oka annak, hogy az Egyesült Államok nem bír olyan csapatokat és oda szállítani, amilyenekre és ahol szükség volna rájuk. Az Egyesült Államok kormánya nagy erőfeszítéseket tesz ezeknek a bajoknak orvoslására, de jelenben a tengelyhatalmak tengeralattjárói lehetlenné teszik a szállítást. Az elsüllyesztett hajók száma legalább annyi, mint amennyi ez idő szerint épülőben van. (MTL.)

Elvi megegyezés Finnország és a Vatikán között. Rómából jelentik: (B. T.) Jól értesült vatikáni körökből közlik, hogy a Vatikán és a finn kormány közt állandó diplomáciai kapcsolatok létesítésére vonatkozó tárgyalások elvi megegyezésre vezettek.

Egyhangúlag elfogadta a kormánypárt a zsidó ingatlanok kisajátításáról szóló törvényjavaslatot

700 ezer hold mező- és 500 ezer hold erdőgazdasági ingatlant vesz ki zsidó tulajdonból a javaslat

A Magyar Országos Tudósító jelel: A Magyar Élet Pártja csütörtökön este hét órakor értekezletet tartott. Lukács Béla elnöki megnyitó beszédében üdvözölte a miniszterelnököt és a kormány megjelent tagjait, majd Kállay miniszterelnök és Lukács Béla miniszter rövid felszólalása után Bánffy Dániel br. földművelésügyi miniszter ismertette a zsidók mező és erdőgazdasági ingatlanairól szóló törvényjavaslatot. — Hangzott a miniszter, hogy a javaslat a kormány és a MDP együttes akaratából jött létre. Az együttes akarat mögött az ország közvéleménye áll. A javaslat szigorú fajvédelmi alapon áll és biztosítja azt a célkitűzést, hogy a magyar földet kivegyék a zsidók tulajdonából.

A javaslat az eddigi jogszabályoknál szigorúbb és hatályosabb rendelkezéseket tartalmaz. Az első szigorítás az, hogy fajvédelmi alapon állapítja meg a zsidók fogalmát. Ennek következtében természetesen a javaslat az összes zsidó földbirtokosokat érinti. A második szigorítás, hogy a zsidók kezén lévő erdő- és mezőgazdasági ingatlanokat el lehet, illetve el kell venni és bizonyos esetekben élő és holt felszerelés elvételére is módot ad. A zsidó birtokosok ingatlanaiért térítésként kötvényeket kapnak, de ezeket a kötvényeket nem kaphatják kézhez. A gyors végrehajtás céljából a birtok átengedése a határozat és a fizetés előtt végrehajtható akkor is, ha panaszt terjesztenek be. Egyébként a javaslat a panaszjogot is szűkíti. A termelés folytonosságának érdekében a termelő ezabotáló zsidókkal szemben szigorú rendelkezéseket tartalmaz. A zsidó haszonbérletkezők kezéből is vissza lehet venni a bérletet.

Kivételezést nem tartalmaz a javaslat

A javaslat a zsidók ingatlanszerzési képességét az eddiginél sokkal szorosabban mértékben korlátozza. Zsidók még árverés után sem szerezhetnek erdő vagy mezőgazdasági ingatlant. Kivételezést a javaslat egyetlen egy zsidó érdekében sem tartalmaz. Csupán nagy méltánylást érdemlő esetekre tartalmaz korlátozott értékű és átmeneti jellegű mentesítést. A mentesítés az érdekelt személy halálával megszűnik. A kedvezmény személyes jellegű és soha nem terjed ki a feleségre és a gyermekekre. A mentesítésnek olyan szigorú feltétele van, mint pl. legalább 75 százalékos rokkantság. A mentesítés nem jelenti azt, hogy az illető a rendelkezés alá nem esik. A továbbiakban a miniszter kérésére vitéz Vass Elek ismertette a javaslatot részleteiben. A zsidó fogalmának megállapításában az 1939. évi IV. t. c. meghatározása helyett az 1941. évi XV. t. c. 9. és 15. paragrafusát vették alapul. A mezőgazdasági ingatlanok tekintetében a kataszteri

munkálatokban kimunkált tiszta jóvédelmet veszik figyelembe. A házadó alá eső ingatlanokért járó térítés alapjául a házadó alapot fogadják el. Az ingatlanokért járó térítést az ingatlanok jövedelme alapján állapítják meg.

Az ingatlanokért és egyéb vagyontárgyakért járó térítést 30 év alatt törlesztendő kötvényekkel kell kiegyenlíteni. Az élő és holt felszerelésért megállapított térítést készpénzben zárolt számlára kell kifizetni. A javaslat szerint zsidók a jövőben erdőmezőgazdasági ingatlant csak földművelésügyi miniszteri engedéllyel vehetnek haszonbérbe. Termelői jogot is csak földművelésügyi miniszteri engedéllyel lehet átruházni zsidóra. Ha a tulajdonos zsidónak adta haszonbérbe tulajdonát és azt házikeze-

lésbe akarja venni, a zsidó haszonbérletnek a törvény hatálybalépésétől számított 60 napon belül felmondhat.

Az értekezlet ezután egyhangú lelkesedéssel elfogadta a törvényjavaslatot, amely mintegy 700.000 hold mezőgazdasági és 500.000 hold erdőgazdasági ingatlant vesz ki a zsidó tulajdonból. — A törvényjavaslatot egyébként a képviselőház pénteki ülésén nyújtja be a miniszter.

Kállay miniszterelnök bejelentése a külügyi tárca végleges átvételéről

Kállay Miklós miniszterelnök is felszólalt az értekezleten és többi közt ezeket mondotta: Amikor miniszterelnöki minőségemben itt a pártban bemutatkoztam, azt mond-

tam, hogy a külügyi tárcát Bárdossy László volt miniszterelnöknek és külügyminiszternek tartom fenn. A múlt héten ismételtén igyekeztem őt megnyerni arra, hogy a mai nehéz időkben a külügyi tárca élén vegyen részt a kormány munkájában, ő azonban akkor, amikor kijelentette, hogy a külpolitikai szolgálatban szerzett tudását és tapasztalatát a közeljövőben is készséggel boosátja a kormány rendelkezésére, hangsúlyozta, hogy a magánéletbe kíván visszavonulni és ezért semmilyen tárcát nem vállal. Amikor ezt sajnálattal bejelentettem az értekezletnek, egyben bejelentem, hogy a Főmoltóságú Kormányzó úr óhajára a külügyi tárcát magamnak tartottam fenn.

Kállay Miklós miniszterelnök után Lukács Béla, a párt országos elnöke, tárcanélküli miniszter szólalt fel.

— Amint a miniszterelnök úr is kijelentette — mondotta — sajnálattal vesszük tudomásul Bárdossy László elhatározását, ugyanakkor úgy érzem, mindnyájunk nevében beszélek, amikor kijelentem, hogy pártunk vezérért, a miniszterelnök urat, külügyminiszteri minőségében is támogatjuk.

Lukács Béla országos elnök szavait az értekezlet résztvevői lelkes tapsal és éljenzéssel fogadták.

Magyar katolikus iskolák helyzete a Bánátban

Hogyan alakul az iskolák helyzete a német népcsoport és az egyház megállapodása után?

A romániai német népcsoport és a temesvári római katolikus egyház 1942. március 16-án megkötött egyezménye több vonatkozásban is közelről érintette a magyarságot. Így legközelebből érintette a magyarságot a római katolikus tanerők nyugdíjalapjának kettéválása a német tanárok és tanítók kiválása miatt. Ebben a kérdésben a temesvári katolikus egyházmegyei tanítói nyugdíjalap április 8-án megtartott rendkívüli közgyűlése döntött, amelyet Pacha Ágoston megyéspüspök hívott egybe. A közgyűlésen, amelyen Waltner József katonakapitány elnökölt, 106 működő tanerő egyetemesen, 37 pedig megbízottal képviselve magát, 61 iskolafenntartó egyetemesen, 46 pedig írásos meghatalmazással vett részt.

Az ülésen alapszabály módosítására került a sor, amely alapszabálymódosítás a német népcsoport és a katolikus egyház között kötött meg egyezményre való tekintettel kimondja, hogy a német népcsoport által átveendő tanerők és nyugdíjalapbeli tagok az iskolák átadásával kiválnak a nyugdíjalapból és befizetendő viszatérítése címén az alapszabály szerinti összeg helyett olyan részt kapnak az összegből, amely megfelel a "püspök és megmaradó tagok befizetési arányának."

Az alapszabály módosításához Németh Kálmán erdélyi igazgató a magyar tanerők köréről a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

"Az egyházmegye katolikus magyar tanerőit áthatva a német és magyar nép szoros együttműködésének multhatatlan szükségességétől, magyar népünk beállítottságának megfelelően a szoros barátság és mindenkor béke megőrzése érdekében a maga cseréi és területi országában is ezen tényeket akarván kidom-

borítani, — a temesvári egyházmegye katolikus magyar hitvallásos tanerői és iskolafenntartói nevében a következő határozati javaslatot terjeszti a nyugdíjalap rendkívüli közgyűlése elé:

1. Mondja ki az egyházmegyei nyugdíjalap rendkívüli közgyűlése, hogy a nyugdíjalap készpénz és értékpapírokban található vagyonát a mai állapotnak megfelelő, már az eddig befizetett hozamteljesítéseknek megfelelő arányban osztja fel a nyugdíjkegyszámla német és magyar tagjai között.

2. A nyugdíjalap ingatlan vagyona azonban mint egyházi vagyon teljes egészében és érintetlenül megmarad az egyházmegye tulajdonában és kezelésében. Ezen ingatlan vagyon az egyházmegye kezelésébe és kezelése mellett jövedelmét a mai állapotnak megfelelő arányban osztja fel évről-évre a kivált német tanerők és megmaradó nyugdíjalap között."

A hozzászólásokban Eck Hans német részről hangsúlyozta, hogy szívesen hozzájárulnának az indítványhoz, de ez a németekre hátrányos lenne. Többek hozzászólása után Waltner József kijelentette, nagyon sajnálja, hogy a kisebbségek — nem akarja mondani, hogy magyar kisebbség, mert hiszen alkalmazottak révén németek is megmaradtak tagoknak — helyzetét nem valami rózsás maradt az alapszabály módosításának marad az alapszabály módosításának ellenében, úgy forja az alapot a jövőben is megvédeni az egyházmegye.

Az ülés megtartott szavazáson Németh Kálmán javaslatát 28 szavazattal képviselő 18 jelenlévő fogadta el, amire az elnök bejelentette, hogy többséggel elfogadták az alapszabály módosítását. — A miniszterelnök jelent, hogy a nyugdíjalap

kettéválk és a vagyon megoezlik a magyar és német tagok között. A határozat ellen 8 napon belül lehetett írásban felekezni. A magyar tanerők és iskolafenntartók e jogokkal éltek is és felekezéseiket írásba foglalva felterjesztették a püspöki főhatóságoknak. A magyar tanítótag teljes bizakodással tette meg ezt a bejelentést, bár a rendkívüli közgyűlésen elhangzott felszólalás szerint is hiábavaló már minden vita, miután a püspökség már aláírta a meg egyezményt és azon változtatni már nem lehet. A magyar tanerők ennek ellenére betervezték felekezéseiket abból az elgondolásból kiindulva, hogy a tanítói nyugdíjalap nem lévén jogi személy, hanem egyházi intézmény, amelynek alapszabályaiban is dokumentálva van ez az által, hogy bármely határozat még ha egyhangú is, csak akkor lép életbe, ha a püspök jóváhagyja.

Ezzel kapcsolatban kell megemlíteni, hogy a temesvári Miaszoznyunkról nevezett iskolánövérnek rendjének iskolái nem kerülnek átadásra. Az iskolánövér továbbra is fenntartják összes katolikus leányiskoláikat. Olyan helyeken, ahol az iskolánövérnek zárdájuk nem volt és a rend csak egyes tanerőket küldött ki, nem maradnak meg tovább a tanerők; megmaradnak azonban az esetekben, ha az iskolafenntartó a tanintézet felekezeti jellegét nem szünteti meg.

FERENC JÓZSEF
KÉSERŰVÍZ

Egyház, állam, nemzet és nevelés

A Nemzeti Ujság és a Pesti Ujság válaszol a Deutsche Zeitung kínos feltűnést keltő cikkére

A hazai német népcsoport hivatalos lapja a *Deutsche Zeitung* május 19-iki száma ezzel a címmel: „Kinnek van joga fiatalságunk nevelésére” című cikket közöl.

A cikk a következő megállapítás kihangsúlyozása miatt íródott: „nevelésre csakis olyan emberek alkalmasak és képesek, akik vérségi fajrokonosságban állanak neveltjeikkel. Németeket tehát csakis németek nevelhetnek”.

A cikkben a továbbiakban olyan kitételek vannak, amelyek a kereszténységet és a katolicizmust létalapjában megtámadják.

A cikk szerint a régi germánok nevelése akkor terelődött helytelen irányba, amikor érintkezésbe kerültek a kereszténységgel, amely „keresztülvette papjainak természetellenes nőtlenségét” és megkövetelte, hogy a germán családi nevelés a keresztény alapon épüljön fel. Ennek az volt a következménye, hogy a német nép „fejlődése” biológiai szempontból egyházi befolyás alatt ugyanolyan irányban haladt volna lefelé, mint egykor a földközti-tengeri világé, amely kulturálatlan faji káoszba merült.

A példátlanul felületes megállapításban pedig a legveszélyesebb tévedéseket tartalmazó cikkekre többek között a *Nemzeti Ujság* és a *Pesti Ujság* válaszóit figyelemreméltó módon. A két válasz főbb pontjait az alábbiakban adjuk:

A *Nemzeti Ujság* így ír: *A vita teljesen felesleges. A magyarországi németek is a magyar állam polgárai, Szent István koronájának alattvalói s kötelezők rájuk Szent István országának törvényei. Ezek a törvények pedig egészen szabatos módon biztosítanak teljes harmóniát a nevelésben a család, az egyház és az állam jogkörének.*

Hozzá akarunk szólni azonban mi a *Deutsche Zeitung* cikkének tételeihez, mint keresztények is — folytatja a fenti cikk. — Abban a helyzetben vagyunk, hogy itt egészen pontosan körvonalazott és a legvégéig határokig visezavezetett álláspontot szögezhetünk le: „A Divini illius Magistrati” enciklikát, amely 1929 december 31-én jelent meg. Tételeit az elmúlt több mint tizenkét év alatt megismerte és tárgyalta az egész világ minden szellemi fóruma. Azokból a visszhangokból, amelyeket a protestantizmus részéről is kapott, a protestantizmus bármelyik denominációjától, vagy területi elágazódásától, — egészen világos, hogy a nevelés keresztény alapelveiről szóló enciklika valóban az egész kereszténység egységes véleményét hirdeti ki a testesíti meg.

A természetes élet tényezői közül az Egyház elsősorban a család jogait ismeri el a nevelés fölött. Ez a jog, a gyermek neveléséé, érthetetlen, de nem abszolút joga a családnak. S maga a jog-mivoltán túl: kötelesség is: amely erkölcsi és közbiztonsági törvények őrizete alatt is áll. Az egyházi törvénykönyv 113 kánonja teljes világossággal elő is írja: „A szülőknek a leg súlyosabb kötelezettség terheli azért, hogy utódaiknak vallási, erkölcsi, valamint testi és állampolgári neveléséről gondoskodni és azoknak földi jólétét legjobb erők szerint szívükön viselni. A körlevél hangsúlyozza azt, hogy ezt a jogot a legtöbb állami törvényhozás önként elismeri e z termé-

zetes is, minthogy a természetjogból önként következik. Am az állam létéből és mivoltából is világosan következik az, hogy az államot is jogkör illeti meg a nevelés felett, még pedig nem azért, minthogyha akár egyetlen gyermek is az állam teremtménye volna, úgy, mint ahogy a családból ered e a családban nő fel, hanem azért, mert az állam végső célja a közjó evilági eszközökkel való biztosítása s efelett hatalmi eszközökkel is rendelkezik. Hatáskörét a nevelés folyamatában éppen a közjó szabja meg. A családdal szemben azért is megilletik

nevelés kérdésében bizonyos jogok az államot, mert az állam — ahogy az egyház nevezi és körvonalazza — „tökéletes társaság”, a család pedig nem az egy család egymagában és önmagában semmiesetre sem teljes közösség! A családok felett ugyanis joga van az államnak arra, hogy az egészséges értelem normáit érvényesítse a nevelésben s abból eltávolítson minden a nyilvánosság előtt fellépő káros befolyást. Joga van az államnak azonkívül még a jó állampolgári nevelésről is intézkedni, amint ez természetese.

Az Egyház a nevelés természetfölötti tényezője

Amíg a család és az államnevelés természetes tényezői, addig az Egyház a nevelés természetfeletti tényezője. Jogainak forrása: a teremtett világnak a természetfölöttitől való függése s az Egyháznak az emberek felett való természetfölötti anyasága. Mivel az Egyház a maga nevelői munkájának területét és határait a maga hivatásából következteti: nincs és nem is lehet ellentét a családnak és az államnak, valamint az Egyháznak a nevelésre vonatkozó jogai között. Érintkezési pontok kétségtelenül vannak. A család és az állam nevelésének tárgya a természetes és megváltozott ember. Azonban az összeműködés az Egyházzal a nevelés területén: családra is, államra is mindenképpen csak előnyös. Mint alapvetően téves pedagógiai tételt itéli el az Egyház azt a véleményt, hogy a természetes ember — a megváltoztatlan ember — jó. Ez a gondolat a nevelés történetében többször felmerült, de minden esetben rettetes kudarcokat vallott és súlyosan megbukott, különösen a szexuális nevelés terén, a pedagógiai naturalizmusból fakadó nevelési formák minden kísérlete. S ugyanígy vannak bukásra ítélve az ugyanebből fakadó állampolgári nevelési kísérletek is.

Az Egyháznak a nevelés felé tanúsított nagy stíljére mi sem vet kedvezőbb világot, mint az, hogy készséggel működik össze minden nevelési formával és iskolafarmával, amely biztosítja nevelésben az Egyház, a család és az állam harmonikus munkálkodását. Ő maga is vállalja iskolák fenntartását, de szívesen tanít az állam az iskolában is. Ő maga a saját nevelői működésével jó keresztényeket akar nevelni, de hangsúlyozza, hogy a jó keresztény egyuttal a legjobb alattvaló is. Az az ideál, akit

az Egyház mint nevelő a maga neveltjei elé tűz: maga Jézus Krisztus.

Tömören és egész vázlatosan ez az enciklika mondanivalója. Nekünk, magyaroknak tudnunk kell még egyet: az Egyház nevelőmunkája nemcsak egyes emberekre terjed ki, hanem egész nemzetekre is. Történeti kutatások is elismerik az Egyház nemzetalkotó és nemzeteket nevelő munkáját. A népvándorlás törzseiből az Egyház nevelt nemzeteket. A magyarságot is az Egyház nevelte nemzeté. A magyar állam törvényhozása az ezért való hála és tisztelet hagyományából fakadóan vallja a nevelés kérdésében az Egyház, a család és az állam hatáskörének azt a harmoniáját, amelyet a legvégső alapelvekig körvonalazva szemlélünk az enciklika tételeiben.

A *Deutsche Zeitung*nak ez a cikke nem más, mint megdöbbentő és fájdalmas önleleplezés. Történelmi tévedései vel és egyéb hibás állításával mi most nem foglalkozunk és nem vitatkozunk. Tiltakozunk azonban kettő ellen: az egyik az, hogy magyarországi lapban olyan cikkeket jelenhessenek meg, amelyek az Egyházzal, az európai művelődés anyjával, nevelőjével és mesterével úgy foglalkozzanak, mint az európai nemzetek megrontójával. Ez a vád nemcsak mint keresztényekre, hanem a magyarokra is sértő. A másik ellen, ami ellen tiltakozunk: hogy Magyarországon a nyilvánvalóan a magyar törvényekkel szemben álló nevelési alapelvek kapjanak hangot s hogy az Egyháznak nevelőmunkája ellen lehessen írni, olyan funkció ellen, amelyet a magyar állam törvényei elismernek, alkalmaznak s amellyel ellentétes elveket a magyar törvényhozás soha sem fog megengedni!

„A Deutsche Zeitung cikke se nem való, nem is időszerű”

A *Pesti Ujság* a *Deutsche Zeitung* cikkére a következőkben válaszol:

„A *Deutsche Zeitung*-nak a papi nőtlenségről és a keresztényeségről vallott felfogása ellentétben áll Hitler politikai és kultúrpolitikai hitvallásával. Emlékeztetjük a *Deutsche Zeitung* cikkíróját a „Mein Kampf” 480. és 512. oldalára (43. kiadás), ahol Hitler a papi nőtlenség eszméjét, valamint a katolikus egyház dogmatikus rendszerét a nemzeti államnak és a nemzetiszocializmusnak követendő példának állítja oda. Ugyancsak emlékeztetjük Hitlernek az 1935-i

nürnbergi pártkongresszuson mondott dicsőhimuszára a kereszténységről, amely Hitler szerint a németiséget először foglalta egységbe, amely egységet Nagy Károly császár, akiről Hitler szintén a legnagyobb tisztelet hangján beszél, politikailag folytatta és kiegészítette.

De talán hallott cikkírója a német irodalomnak középkori alkotásairól, a Grál-mondáról, Heliandról, vagy a délnémet dómok egész soráról, amelyeket a keresztény szellem emelt és amelyekre ma is minden német büszke, mert köbe vésett formája a német lelkieg-

nek és a túlvilágot kutató szellemiségének.

Ami pedig a földközi-tengeri népek kulturálatlan” káoszát illeti, amelyet a *Deutsche Zeitung* szerint a kereszténység hatása idézett elő, talán szabad felémítenünk, hogy Torquato Tasso, Dante olaszok és keresztények voltak és ma is márföldkövei az olasz szellemiségnek. Nélkülük aligha volna elképzelhető a mai Olaszország, amelynek népét Muscolini vezette vissza ahhoz a keresztény szellemhez, amelytől zsidók és szahadkóművesek elszakították: és éppen ez a Muscolini és ez az olasz nép ma Hitlernek és a német népek meghűségesebb fegyvertársa.

Mélyeségeen sajnáljuk a *Deutsche Zeitung* cikkét, amely se nem való, nem is időszerű. Hitler vezetésével ma az európai népek keresztetshadjáratát folyik a bolsevizmus ellen és ebben a keresztetshadjáratban Európa keresztény népek színe-java vesz részt.

És végül: a *Deutsche Zeitung* Magyarországon jelenik meg, Magyarország keresztény állam, amelynek keresztény jellegét törvényes tételek védik. Ezek a törvények a hazai német népcsoportra épügy vonatkoznak, mint a magyarságra.

Mi a magunk részéről is teljes mértékben elítéljük a *Deutsche Zeitung* cikket.

És a magunk részéről is teljes mértékben elítéljük a *Deutsche Zeitung* cikket.

Egyébként reméljük, hogy az egyház, állam és nevelés viszonyáról több hasonló hangnemben és megállapításokkal senki sem mer előhozakodni.

Háromhónapos továbbképző tanfolyamot rendez a szabadidő mozgalom

Előadások és kirándulások szerepelnek a mozgalom programjában

(Saját tud.) A Nemzeti Munka-központ szabadidő tanácsa Jeszó Sándor elnöklete alatt tegnap este 7. órakor ülést tartott.

A tanács elhatározta, hogy a szabadidő mozgalom alosztályonként megszervezi a női csoportot is, melynek élére a helybeli tanárnőkből kér fel irányítókat.

Az ősz folyamán egy háromhónapos továbbképző tanfolyam rendezését is terveztette a tanács, melynek előadói szerepét eddig az alábbiak szerint osztották ki: dr. Szabó Lajos szónoklástan, Molnár Lajos földrajz, Czezik István történelem, Jeszó Sándor és Szabó János szociálpolitika, Diószeghy László lélektan. A nemzetpolitika, nemzetgazdaság és közigazgatástan tárgyaira is megfelelő szakembereket kér fel a tanács.

Május 31-én kirándulást rendeznek a Püspök-fürdőbe, a tájat Molnár Lajos ismerteti.

Junius 27-én munkás-matinét rendez a szervezet a Szigligeti Színházban. Augusztus 2-án a Munkásotthonban a régi református Kultur Kör műkedvelő gárdája rendez gazdag műsoru estét.

Végül úgy határozott a tanács, hogy a nyár folyamán minden vasárnapot és ünnepnapot kirándulással fogja kellemessé tenni a szabadba vágyó munkások részére.

Részletesen beszámolt a polgármester jelentése a város mult havi helyzetéről

Ülést tartott a város közigazgatási bizottsága

Nagyvárad. Saját tud. Csütörtökön délután tartotta meg Nagyvárad város közigazgatási bizottsága szokásos havi ülését. A polgármesteri jelentés kiemelkedő pontjai a mult hónap folyamán történt tevékenységről számolnak be. Ezek szerint a mult hónapban a Városi Népkonyha 17.274 esetben osztott ki ebédet, a Napközi Otthon pedig ugyanazon idő alatt 4072 adagot. A Csesztivó, Rimanóczy, Aggok Háza és a Szegény Otthonban 121 szegény részesült teljes ellátásban.

Beszámol a jelentés a Közjóléti Szövetkezet működéséről és a városrendezés terén végzett intézkedésekről. Április hónapban egyébként 50 építési engedélyt és 33 lakhatási engedélyt adtak ki.

Emelkedett a születési arányszám

A mult hónapban 172 elhalálozással szemben 194 születés lett az anyakönyvi hivatalban bejelentve. Áttért 34 személy, kiadtak 2220 anyakönyvi kivonatot. A város nyilvános könyvtárforgalmáról számolt be még a polgármesteri jelentés, valamint az Erzsébet-ligeti sportpályán és a levante lövőtérén végzett munkálatokról.

A városi adóhivatal forgalmáról és ügymenetéről a következő jelentést közölte a polgármester: Alkalmazotk kereseti adójából, rokkantak, stb. adójából befolyt összesen 61.934 pengő 23 fillér, mely összegből a várost 28.556 pengő illeti meg. Az együttesen kezelt közadókból befolyt összesen 413.599 pengő 38 fillér, ebből a városi részesedés 121.796 pengő 18 fillér. Erdélyi adóban befolyt 14672 pengő 25 fillér, ebből városi részesedés 1930 pengő 14 fillér. Hátalékos adót fizettek 303 pengő 45 fillért, ebadóban 2671 pengőt. Fogyasztási adó bevétel 299.745 pengő, amely az előirányzatnál 42.281 pengő 92 fillérrel kevesebb.

A város közéleti helyzete

A jelentés Nagyvárad város áprilisi havi közéleti viszonyát a következőkben ismerteti:

Cipő és talpbőr

Április hóra közfogyasztásra feloldott 1264 pár cipő. Igénylés volt kész cipőre március hónapban 2500 pár, ebből jóváhagyatott 1137 pár.

Javításra beadott 4500 igénylés, ebből jóváhagyatott 3124, mérték utáni lábbelire 500 igénylés érkezett, jóváhagyatott 362 pár. Cipőutalvány-kérés, kiállítási díj címén befolyt összesen 636.50 pengő.

Petroleum

Április hóra engedélyezett mennyiség 25.000 kg. A háztartások és ipari szükséglet április hónapban 20.870 kg volt, ez a mennyiség az igénylőknek ki lett utalva s e téren nehézségek nem merültek fel.

Liszt

Április hónapban kiutaltatott fogyasztók között leendő kiosztás végett 10.367 q liszt. Ehhez véve a március hóról megmaradt 2.418 q-t, összesen

rendelkezésre állott 12.785 q. Ebből a felhasznált mennyiség április hónapban 7.975 q, maradvány május hóra 4810 q. A ténylegesen elhasznált mennyiség 6.750 q-val több az előző havinál, ami a tavaszi munkálatok megindultával kapcsolatban kiadott testi, nehéz testmunkásoknak járó pótdagynak tudható be.

Gukor

Április havában ki lett bocsátva 8.170 darab időszaki jegy háromhavi érvénnyel: április, május és június hónapokra. Ebben a mennyiségben benne van a felszólamlóknak kiadott jegy is, mely szintén 13 dkgr-os fejadaggal lett kiadva. Hozzávéve a március hónapban kiadott 108.000 időszaki jegyet, mely szintén háromhavi érvénnyel a fenti időre lett kiadva, összesen kiadott 116.170 darab időszaki jegy. A kiadott időszaki jegyekben benne van a gyermeknek, a terhes és szoptató anyáknak járó pótdagynak is.

Hús és zsír

Április hónapra 669 darab sertésvásárlási engedély és vétel-jegy bocsátottatott rendelkezésünkre, amelyek a hivatalosan megállapított elosztó-iv alapján a helybeli húsiparosoknak kiadtak. 177 darab vásárlási engedély és vételi-jegy — mint amelyek sertésanyag hiányában felhasználhatók nem voltak — visszaküldettek.

A húsiparosok április hónapban levágtak összesen 145 darab magánvásárlásból származó sertést közfogyasztásra, ezekből kitermeltek összesen 317.80 kg. zsírt és 215 kg. sózni való szalonnát. Kaptunk MÁSZ kiutalásra

404 darab sertést, melyekből 7.693 kg. zsírt és 683 kg. sózni való szalonnát állítottak elő. A Közellátási Minisztérium kiutalt a város részére 10.000 kg. zsírt, úgy hogy az áprilisi havi zsiradékhozam összesen 18.010.80 kg. volt. A békéscsabai sertéshizlaldából az ott leköltött 1000 darab sertésből április hónapban nem kaptunk zsiradékot. Nagyvárad thj. város egy havi szükséglete 50 dkgr-os fejadaggal számítva, mintegy 3 és fél vagonra tehető s így a tényleges szükséglettel szemben mutatkozó hiány az előző hónapokban szerzett tartalék-készletekből nyert fedeztet.

Az ellátatlan lakosság zsírhiányának biztosítására szükségünk van havonként 1000 darab sertésből kitermelhető fehérúrura, amelyet egyéb lehetőség hiányában, csupán a MÁSZ-tól nyerendő kiutalások alapján tudunk beszerezni. Szükségünk van ezenkívül 1—1 és fél vagon olvasztott zsírra, a hadiüzemek, stb. alkalmazottainak ellátására s végül sürgős takarmány kiutalásra, a bérhizlaldában levő sertések részére.

Tűzifa

A Földművelésügyi Minisztérium 10 ezer vagon tűzifát utalt ki a város összellátására, amelyből ezideig mintegy 9500 vagon került beszállításra, illetőleg van leszállítás alatt. A jövő évi tűzfűzűszükséglet biztosítása iránt a szükséges intézkedések megtétele folyamatban van.

Helybenhagyta a tábla az anyósverő férj elítélését

Súlyos testi sértés vétségében marasztalták el Ruzs Györgyöt

Nagyvárad. Saját tud. Az anyósát verte meg Ruzs György fiatal falusi gazda, de annyira megverte, hogy a szegény öregasszony sérülései csak húsz napon túl gyógyultak meg. Az orvosi látélet a szeme alatt véraláfutásos duzzadást, vállán fájdalmas ficamodást állapított meg, azonkívül kisfoku agyvárázkódást is, úgy hogy az elsőfoku bíróság súlyos testi sértés vétségében találta bűnösnek Ruzs Györgyöt. El is ítélte egyhónapi fogházra, de a büntetés végrehajtását, a vádlott büntetlen előéletére és bizonyos enyhítő körülményekre való tekintettel, három évre felfüggesztette.

Ugy történt ugyanis, hogy Ruzs György, akit az anyós miatt otthagytott a felesége, elment a menyecskeért a fiatalasszony szülei házába, hogy viszatérésre bírja őt. A menyecske ki is békült az urával s már el is indult vele, de akkor az anyós előbük állt és meg akarta akadályozni a házasság helyreállítását. A fiatal férj erre alaposan helybenhagyta az anyósát, aztán elment a feleségével a paphoz, hogy bejelentsék: most már szent a béke kö-

zöttük, boldogan fognak együtt élni tovább. Mikor azonban kijötték a paplakból, megint ott találták az anyósát, aki újból hevesen ellenszegült. Erre másodszor is bekövetkezett a drámai fordulat az anyós és a vő között. Parázs verekedés támadt, amelyben természetesen a férfi maradt a győztes. Többé-kevésbé is földhöz csapta az öregasszonyt, mert az nem nyugodott addig, amíg teljesen harcképtelenné nem vált. A menyecske mindvégig télen szemlélője maradt az esetnek, visszatért férje házába s mai napig sincs semmi baj közöttük. Semleges maradt a menyecske az elsőfoku bíróság előtt is: megtagadta a tanuvallomást, amihez törvényadta joga van.

Ezt tudta be enyhítő körülménynek a járásbíróság, midőn megállapította ugyan a bűnösséget, de a büntetés

végrehajtását felfüggesztette. A jogrend — mondja az indoklás — kevesebb sérelmet szenved ezáltal, mintha a szabadságvesztési büntetés végrehajtása veszélyeztetné a fiatal pár házassági életközösségét...

A nagyvárad tábla a ma délelőtt tartott főtárgyaláson az indoklás egyes részeinek módosításával helybenhagyta az elsőfoku büntetőbíróság ítéletét. De a táblai ítélet indoklásában is enyhítő körülményként szerepel, hogy a sértett állandóan izgatta leányát a férje ellen s ezzel veszélyeztette a házasságot.

*****

28-án teszi le a törvényszék új elnöke hivatali esküjét

Nagyvárad. Saját tud. Mint ismeretes, az igazságügyminiszter dr. Póstyáni Mártont nevezte ki a nagyvárad törvényszék elnökévé, dr. Ungvári Antalt pedig a táblához helyezte át tanácselnöki minőségben. Az új törvényszék elnök ünnepélyes eskütétele 28-án lesz s ugyanekkor veszi át új hivatali munkakörét is.

*****

Egyre jobban fenyegeti Amerikát a pénzhigitás veszélye

Rómából jelentik: (MTI) Mint a Tribuna Buenos-Airesből jelenti, most kezdenek ismertté válni az első számú adatok az amerikai hadiipar óriási háborús nyereségeiről. 1941-ben 758 hadiipari vállalat összesen 3 milliárd 442 millió dollár tiszta hasznot ért el, ami jelentősen felülmúlja az eddig legjobb üzleti évnél tartott 1929. év tiszta bevételét, annak ellenére, hogy az év közepéig megkétszereződtek. Ezzel egyidőben a pénzhigitás veszélye is egyre nagyobb méretet ölt. A bankjegyforgalom 8 billió dollárról 11 billió dollárra emelkedett.

*****

MEGHÍVÓ

A La Roche Faipari Rt. Nagyvárad, 1942. május 30-án, szombaton délelőtt 11 órakor a vállalat székházában rendkívüli közgyűlést tart, amelyre a vállalat részvényesei tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Az alapszabályok egészének hatályon kívüli helyezése és új alapszabályok alkotása.
2. Igazgatóság és felügyelő-bizottság választása.
3. Egyes igazgatósági tagokkal kötendő szolgálati szerződések.

Jelentés az üzletvitelről.

A közgyűlésen résztvenni szándékozó részvényesek kötelesek részvényeiket a közgyűlés napjára a társaság pénztáránál vagy a Fides Treuhand-Vereinigung cégnél Basel, letétbe helyezni.

Nagyvárad, 1942. május 20.

Az Igazgatóság.

MEGNYILT!

„Mátyás“-kert

Katolikus Körben, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.

Izletes ételek és italok, cigányzene. Telefon: 18-50.

H I R E K

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZÉLESYI DEZSŐ-UTCA 5. SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 30
 félre 15, egy óra 2.50 pengő
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Kéziratokat nem adunk vissza.

Kállay miniszterelnök végleges megbízást kapott a külügyminisztérium vezetésére

Budapestről jelentik: (MTI) Magyarország Főméltóságú Kormányzója a következő legfelsőbb elhatározást, illetve kéziratot méltóztatott kibocsátani:

A külügyminisztérium ideiglenes vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnököm előterjesztésére a külügyminisztérium vezetésével véglegesen megbízom.

Budapest, 1942. május 20. Horthy ek., Kállay sk.

Kinevezések a nagyváradai postánál.
 Budapestről jelentik: (MTI) A kereskedelem s közlekedési minisztérium vezetésével megbízott m. kir. iparügyi miniszter kinevezte postafogalmazóvá a X-ik fizetési osztályba dr. Gedeon István nagyváradai és dr. Moldoványi Béla nagyváradai másodosztályú postatisztákat. Postaműszaki üzemgyökarnokokká kinevezte Alpár Ferenc és Nagy-Kovács Béla nagyváradai lakosokat.

VÉGKIELEGÍTÉS JAR A MABITÓL, HA A BIZTOSÍTOTT NŐ FÉRJHEZ MEGY ÉS MUNKAVISZONYÁT ABBAHAGYJA. A Magyar Tudósító jelenti: Ha a biztosított nő férjhezmenetelét megelőző három hónapon, vagy az azt követő egy éven belül öregségi, stb. biztosítási kötelezettség alá eső munkaviszonyát abbahagyja, kívánságára az utána lerótt járulékok összege 90 százaléknak megfelelő végkielegítésben részesül. Ehhez azonban az is szükséges, hogy a munkaviszonya időpontjában legalább száz járulékelhető várakozási ideje legyen. Igazolni kell azt is, hogy a biztosítási kötelezettség megszűnésétől, illetve az ezt esetleg követő keresetképtelenséggel járó betegségével, vagy szülésével kapcsolatban segélyezésének megszűnésétől számított egy éven belül munkaviszonyba nem lépett.

Vágja ki!

50 fillért visszakarap,

ha 6 pengőn felül vásárol nálam

Horváth Károly

harisnyaház, Hlatky Endre-u. 8. sz.

Bomba robbant a camberrai postahivatalban. Stockholmból jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: Az angol hírszolgálat camberrai jelentése szerint ott egy telefonfülkében, egy postahivatalban és egy harmadik helyen bomba robbant. A robbanások nagyobb kárt okoztak. Hét embert le-tartóztattak.

PESTIS MEGBETEGEDÉS PERU FŐVÁROSÁBAN. Genfből jelentik: Mint az *Exchange Telegraph* jelenti: Peru fővárosának „Kínai város” nevű mulatónegyedében pestises megbetegedést állapítottak meg. (MTI.)

Kedden délelőtt temetik Zichy Gyula kalocsai érseket. Budapestről jelentik: (MTI) A Kormányzó Ur a kalocsai érsekség székeskáptalanjához részvétlív-iratot intézett.

A Magyar Kurír jelenti: A kalocsai főkáptalan Horváth Győző felszentelt püspök, nagyprépostot választotta meg a káptalan helynökévé. Gróf Zichy Gyula érseket május 26-án, kedden délelőtt 10 órakor temetik.

MEGVÁLTOZTATTA AZ AMERIKAI UTCAI ÉLETET A BENZINHIÁNY. Genfből jelentik: (NTI) A londoni *Evening Standard* newyorki tudósítása szerint Amerikában a benzinkorlátozás óta az utcai élet megváltozott. Hétköznapokon is vasárnapi nyugalom jellemzi az utcákat. Newyorkban sok benzinállomásnak nincsen már benzine. Mindenféle tömegesen kínálják eladásra a használt gépkocsikat. (MTI.)

Megnyit a Félix-fürdő

magyar csárdája

Elsőrendű magyar konyha, kitűnő italok, figyelmes kiszolgálás. Nagyszerű kombinált zene, elsőrangú vonatjáratok. Telefon megrendeléseket 21-63 számon. N. b. vendégeitől szíves pártfogást kér

Balázs Ferenc vendéglős mester.

Meghívó. Alulírott Félix Fürdő Bérlo r. t. tisztelettel meghívja részvényeseit a Félix fürdőben 1942. június 1-én délután 5 órakor tartandó rendkívüli közgyűlésre. A közgyűlés tárgya: 1. A társaság felszámolásának kimondása. 2. A felmentvény megadása az addigi igazgatóságnak és felügyelőbizottságnak. 3. A felszámoló kirendelése. A közgyűlésen minden részvényes részt vehet, aki részvényeit a közgyűlést megelőzően 3 nappal a társaság pénztáránál letétbe helyezi. Nagyvárad, 1942. május 22. Igazgatóság.

TENGERÉSZETI SZOLGÁLATRA HIVJÁK BE A NÉGEREKET. Amsterdamból jelentik: (NTI) Washingtoni jelentés szerint Knox tengerészetiügyi miniszter közölte, hogy az északi-amerikai haditengerészetben megkezdtek a néger behívását katonai szolgálatra. A newyorki rádió híradása szerint Knox csütörtökön bejelentette, hogy a tengerészet előkészületeket tesz a „Normandie” kiemelésére. (MTI.)

Öngyilkosságot követett el egy ügynök. Nagyvárad. Saját tud. Demján Endre 29 éves kereskedelmi ügynök, Szent János-u. 40. szám alatti lakos, csütörtökön éjjel butorozott szobájában felakasztotta magát. Végzetes tettét szerelmi bánatában követte el. Mire észrevették, már halott volt. Három húcsúlevelet hagyott hátra.

Délvidéki erősszálú flortalpu selyemharisnyák

már 3 pengő föl nagy választékban

Horváth Károly

Nagyvárad, Hlatky Endre-utca 8. szám.

Megtorpedóztak egy mexikói tartályhajót. Mexikóból jelentik: (MTI) Az OFI jelenti: A „Maja” mexikói tartályhajót a brazil partok magasságában megtorpedózták.

Korona Filmszínházban
 Péntektől orosz tárgyú forró szerelmi történet

Névaparti nász

Gaby Morlay és Viktor Francen. Csak 16 éven felülieknek.

Visszaállítják a vallási türelmességet az elfoglalt szovjet területen. Rigából jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: Rosenberg birodalmi miniszter bejelentette, hogy a keleti tartományok birodalmi biztosa rövidesen rendeletet bocsát ki, mely szabályozza a vallásfelekezetek jogi helyzetét. A német közigazgatási ellenétben a vallásellenes szovjet rendszerrel, újra helyreállítja a vallástürelmességet, mint a felszabadult népek jövő életének előfeltételét.

Az Actio Catholica 53. sz. filmkritikája

„FRATER LÓRAND”. A romantikus élettelfogást tulságosan kihangsúlyozó léha erkölcsű magyar filmoperett.

„MEGVÁDOLT ASSZONY”. József ábrázolása ez a film annak a tételnek, hogy a tragikus látszat s a félreértés milyen válságba sodorhatja a hűséget. Valószínűleg megoldása ellenére a mese erkölcsi tendenciája kielégítő.

„VIRRASZTÁS”. Egy járványkórház önfeláldozó ápolónőjének életét keresztül vezet a film: a nemes emberi értékek felsőbbrendűségét hangsúlyozza.

Ünnepek az evangélikusoknál. Pünkösöd első napján ünnepélyes istentisztelet Urvacsora osztatással. Másodnapján rendez istentisztelet. A szolgálatot első napján Materny Imre rendes lelkész, másodnapon Beyer Aurél eegédlelkész fogja végezni. Vasárnaphoz egy hétre Szentháromság napján van a Konfirmációs ünnepélye, mikor az ifjak először járulnak az Ur szent vacsorájához szüleikkel s keresztszüleikkel együtt. Ünnepe másodnapján az istentisztelet után a nagyteremben tartja iskolánk az anyák-napiát s Körösi Csoma Sándorról való megemlékezést.

A hetipiacot a pünkösdi ünnepek miatt keddre halasztották.

ÉHINSÉG FENYEGET EGYIPTOM TÖBB TARTOMÁNYÁBAN. Lizezabonból jelentik (MTI.) A Stefani iroda jelenti: Kairóból érkezett hírek szerint Egyiptom több tartományában éhínség fenyegeti a lakosságot. A helyi hatóságok sürgető kéréseket intéznek a kormányhoz, hogy minél gyorsabban küldjenek élelmiszereket ezekre a vidékekre.

Temetés. Szendrey György 61 éves korában meghalt. Temetése szombat délután 3 órakor lesz a Haller-kápolnából. (Erdélyi „Concordia”.)

Új kerékpárok JAKAB műszerésznél
 részletre is. Javítások olcsón **JAKAB** Kossuth-u. 5 Tel. 23-30.

Magyarország második helyen áll Olaszország árucserjében. Rómából jelentik: (MTI) Az Autarchia című folyóirat közli az olasz valutaügyi miniszter cikkét Olaszország és a többi közép-európai államoknak árucserjéről. Különös jelentősége van Olaszország és Magyarország árucserjének — írja a miniszter. A Magyarországgal való kereskedelmi forgalom második helyet foglalja el a Németországgal való kereskedelmi kapcsolatok mögött. A magyar-olasz árucserje tovább emelkedik és jelentős a két ország háborús ellátása szempontjából.

Ezeregyszáz belga hadifoglyot engedtek haza különböző német táborokból. Antwerpenből jelentik: (MTI) A Német Távirati Iroda jelenti: Különvonaton 1100 beteg és sebesült belga hadifogoly érkezett különböző német táborokból Antwerpenbe. Azokat a sebesült vagy beteg hadifoglyokat, akik nem térhetek vissza azonnal hozzátartozójukhoz, kórházakban helyezték el.

Dr. Bielik Sándor közegészségügyi főfelügyelő előadása. Nagyvárad. Saját tud. Pénteken délután a városházán Bielik közegészségügyi főfelügyelő nagyrdekességű előadást tart általános közegészségügyi kérdésekről.

Borjú- és marhahúst nem szabad konzervkészítésre felhasználni. Budapestről jelentik: (MTI) A húskonzervgyártás szabályozásáról miniszteri rendelet jelent meg, amely kimondja, hogy marhahús- és borjúhús felhasználásával általában konzerv nem készíthető. A közellátási miniszter a földművelésügyi és az iparügyi miniszterrel egyetértve a közellátás érdekében adhat engedélyt meghatározott mennyiségű marhahúsra és borjúhúsra konzervgyártásra való felhasználására. Kimondja a rendelet azt is, hogy a közellátásügyi miniszter a földművelésügyi és az iparügyi miniszterrel egyetértve megtilthatja egyéb húsok konzervgyártására való felhasználását is. A rendelet május 22-én lép hatályba.

Szobrokat vásárolnak a vidéki városok. A Magyar Tudósító Jelenti: Az Országos Művészetpolitikai Bizottság elhatározta, hogy a nagyobb vidéki kulturgócponthoz szobrokkal gazdagítja. A bizottság sorra látogatta a vidéki városokat és megtárgyalta a szoborvásárlások ügyét. Pécsen a megbeszélés értelmében elhatározták négy szobor megvételét. Az egyik Szent Ferenc, a másik Keresztelő Szent Jánost ábrázolja. Azonkívül felállítanak egy Janus Pannonius szobrot és egy művet, melynek ez a címe: Növér.

FELHÍVÁS

Nagyvárad thj. város légoltalmi parancsnoka. — Egészségügyi előadó.

Felhívom a légoltalom egészségügyi szolgálata céljára besorozott egyéneket, hogy f. évi május hó 26-án délután 5. órakor megkezdődő meatótanfolyamon teljes számmal jelenjenek meg.

Az egyes előadóhelyekre beosztott egyének névsora az alább felsorolt helyeken lesz kifüggesztve, ahol mindenki megtalálja beosztási helyét. A légoltalmi mentőelőadások hetenként kétszer, kedden és pénteken délután 17—19. óráig lesznek megtartva, amelyen a megjelenés büntetés terhe alatt kötelező.

Az előadás helye: I. csoportnak: Premontrei főgimnázium, előadó dr. Petz Gyula. II. csoport: Leányipariszkola, Csengery-utca 3. sz., előadó: dr. Kovács Vilmos. III. csoport: I. számú állami iskola, Mikszáth Kálmán-utca, előadó dr. Schrambeck Károly. IV. csoport: Kat. Legényegylet, Teleky-utca, előadó dr. Albu Béla. V. csoport: Szent László gimnázium, Deák Ferenc-utca, előadó dr. Deák István. VI. csoport: Velencei kat. Kulturház, Mátyás király-utca, előadó dr. Knézy Jenő.

Nagyvárad, 1942. május 21.

Dr. Horváth
légoltalmi parancsnok.

RÁDIÓ

SZOMBAT, MÁJUS 23.
Budapest I.

- 6.40 Ebresztő. Torna. Hírek. Közlemények. Reggeli zene.
- 10.15 Szórakoztató zene.
- 11.20 Kálmán Mária hegedűl.
- 12.10 Melles Béla-zenekar.
- 13.30 Honvédeink üzennek. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálata.
- 14.00 Művészlemez.
- 15.20 Toki-Horváth Gyula cigányzenekara muzsikál.
- 16.10 Ifjúsági rádió.
- 17.15 A Rádiózenekar műsorából.
- 17.55 Bónyi Adorján elbeszélése.
- 18.15 Ilinczy László tánczenekara.
- 19.20 Hangképek innen-onnan.
- 19.45 Közvetítés a Fővárosi Operett-színházról: Kata, Kitty, Aranka.
- 22.45 Csárdások.
- 23.25 Pátria tánclemez.
- 00.15 Üzen az otthon. A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálata.

Budapest II.

- 17.00 Egyházzenei hangverseny a kolozsvári Szent Mihály templomból.
- 18.30 Mezőgazdasági félóra.
- 19.05 Beszörményi Nagy Béla és Fáy Márta kézzongorás hangversenye.
- 19.30 Budapesti színház. Nagy Gyula Kata előadása Bernáti.
- 20.00 Hírek.
- 20.10 Odry Árpád emlékest.

GAZDASÁGI ÉLET

Ismertetjük a szappan forgalmát és elosztását szabályozó rendeletet

II.

Azokat a kiskereskedőket, akik mosószappannak és mosószernek, illetőleg pipere- és borotvaszappannak közvetlenül a fogyasztók részére árusításával foglalkozhatnak, a polgármester jelöli ki. Pipere- és borotvaszappan árusítására olyan kiskereskedők is kijelölhetők, akik mosószappan- és mosószer árusítására kijelölve nincsenek. Azok a kiskereskedők, akiket a polgármester az érvényben levő rendelkezések alapján mosószappan árusítására már kijelölt, minden külön kijelölés nélkül jogosultak mosószer, továbbá pipere- és borotvaszappan árusítására is. A gyógyszerárak piperezappan árusítására kijelölés nélkül is jogosultak.

Ha a kiskereskedőül kijelölt egyéni cég tulajdonosa, vagy tulajdonosai, közkereseti társaság tagjai, betéti társaság tagjai, korlátozott felelősségű társaság tagjai, vagy ügyvezetői mellé új tag, tulajdonos, ügyvezető, továbbá, ha a részvénytársaság, vagy a szövetkezet igazgatóságában, vagy felügyelőbizottságában új tag lép, a mosószappan, mosószer, pipere- és borotvaszappan kiskereskedést csak akkor folytathatja, ha ehhez a változáshoz a kijelölő hatóság előzetesen hozzájárult, ellenkező esetben a kijelölést megszüntetnek kell tekinteni.

A kijelölt kiskereskedő, mosószappan, mosószer, pipere- és borotvaszappan szükségletét csak abban a szappan nagykereskedői körzetben üzlettel bíró nagykereskedőtől szerezhetheti be, amelynek területén saját üzlete van. Ez a rendelkezés a piperezappan tekintetében a gyógyszerárakra is vonatkozik. A kijelölt kiskereskedő mosószappan, mosószer, pipere- és borotvaszappan szükségletét, a gyógyszerár pedig piperezappan szükségletét hármely előállítótól is beszerezheti.

A kiskereskedő a fogyasztó részére mosószappant, mosószer, pipere- és

borotvaszappant, a gyógyszerár pedig piperezappant csak a fogyasztó vásárlási könyvébe való bejegyzés mellett és legfeljebb az alább meghatározott mennyiségben szolgáltatathat ki. A mosószer kiszolgáltatását a vásárlási könyv „mosószappan” rovatába kell bejegyezni: a „vásárolt cikk megnevezése” rovatban azonban a „mosószer” megjelölést fel kell tüntetni.

A fogyasztók részére az ország egész területén havonként és személyenként legfeljebb 10 dkgr. mosószappan, vagy 25 dkgr. mosószer szabad kiszolgáltatni. Gyermek részére két éves korukig havonta 30 dkgr. mosószappant, vagy 75 dkgr. mosószer lehet kiszolgáltatni. Orvosok részére az arcképes orvosi kamarai igazolvány felmutatása mellett havonként 50 dkgr. mosószappant, vagy 125 dkgr. mosószer szabad kiszolgáltatni. Ugyanezen mennyiség szolgáltatható ki az egészségügyi védőnők, a vizsgázott fogművesek, a fertőtlenítő egészségőrök és a szülésznek részére is, ha a foglalkozásuk a vásárlási könyvben igazolva van. Azoknak a betegeknek, akik bejelentési kötelezettség alá eső fertőző betegségben szenvednek, a betegségük tartama alatt havonként 50 dkgr. mosószappant vagy 125 dkgr. mosószer szabad kiszolgáltatni. Az igényjogosultságot igazoló bizonyítványt a vásárlási könyvvel együtt fel kell mutatni.

Piperezappanból két havonként és személyenként legfeljebb egy darabot szabad kiszolgáltatni. Gyermek részére két éves korukig havonként két darab piperezappan szolgáltatható ki, — vagy e helyett 20 dkgr. mosószappan vagy 50 dkgr. mosószer.

Borotvaszappan csak a vásárlási könyvbe bejegyzett 16 évesnél idősebb férfiszemélyek részére, személyenként és három havonként legfeljebb egy darab szolgáltatható ki.

(Folyt. köv.)

SZÍNHÁZ

A Színházi iroda közleményei:

— Vedd le a kalapod a honvéd előtt.

mától kezdve a színházban. Ma, pénteken este mutatja be a színház Erdélyi Mihály: Vedd le a kalapod a honvéd előtt című dalos, nótás, gyönyörűs honvédparádéja, Dely Ferenc rendezésében, mely a budapesti színházon átütő erejű sikerrel ma is műsoron van. Dicsőséges honvédeink vidám életét tárja elénk megkapó jelenetekkel váltakozva. Három órás kacagás a nézőtérben. Gyönyörű muzsika, szenzációs táncok. Főszereplők: Radnóthy Éva, Koltay Aranka, Bartók Juci, Tanay Emil, Kozma Andor, Márky Géza, Bary Béla és Beremgh Béla. A teljes új, eredeti diszleteket Útő Endre tervezte és festette. — Vedd le a kalapod a honvéd előtt pénteken este, szombaton este, vasárnap délután és este, pünkösd hétfőjén délután és este kerül színre olcsó helyárrakkal, tekintettel a színiidény utolsó hetére. Jegyeiről ajánlatos előre gondoskodni tekintettel a rendkívüli nagy érdeklődésre.

— Mezey Mária, a Vigszínház művésznője és a magyar filmek ünnepelel primadonnája kedden és szerdán este vendégszerepel a színházban Budapest legnagyobb színházi sikerében a Tűzvészben. Kneith Winter gyönyörű színjátékát Sármágy Miklós rendezi. Mezey Mária partnerei: Moóry Lucy, Bartók Julia, Sármágy Miklós, Bary Béla és Márky Géza lesznek. Mérsékelt felemelt helyárrak. Jegyek elővételben már kaphatók. — Szerdán délután 4 órai kezdettel Mezey Mária felléptével Sommerset Maughan világsiker aratot vigjátéka a Színház kerül színre rendes helyárrakkal.

használatra üzletében Bémer-úr Udvarban. (A színházhoz kövők)

HETI MŰSOR:

Pénteken este: Vedd le a kalapod a honvéd előtt.

Szombaton délután 4 órakor: Vedd le a kalapod a honvéd előtt.

Szombat este: Vedd le a kalapod a honvéd előtt.

Vasárnap délután 4 órakor: Vedd le a kalapod a honvéd előtt.

Vasárnap este: Vedd le a kalapod a honvéd előtt.

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Eladó új modern, háromszobás, adómentes magánház 23.000-ért, augusztus elsején beköltözhető. — Három lakásos gyümölcsös, 2 külön parcella. Popovics ingatlanközvetítő iroda, Szent János-utca 6. 465

Eladó 2x3 szobás déli fekvésű urilakásos ház nagy udvarral. Kettős szobák lehetséges. Ertekezni: Bányainé, Kálvária-u. 24. 463

Eladó 220 literes pálinkafőzőst cca. 20.000 ócska tégla, ajtók, ablakok. Alcsókőrösoldal 58. 456

KIÜRÜLT FESTEKES HORDÓK jutányos áron eladók. Szent László-nyomda R. T., Szilágyi Dezső-utca 5.

SZÉP, keveset használt mély gyerekkocsis eladó. Petőfi-utca 17.

Eladó lemezolló és kétkerekű rugós kézikocsis, Nilgész-telep, Toborzó-utca 3. Csuzi. 396

Különféle

Akik magánházat, bérházat, birtokot, szőlőt, malmot, gyárat, bármilyen üzletet eladni venni, bérelni, bérbeadni akarnak, keressék fel Popovics ingatlanközvetítő irodát, Nagyvárad, Szent János-u. 6. Telefon: 15—67. 466

Keresek dohány nagyáruda céljára rektár, iroda és várakozó helyiséget. Ajánlatokat dr. vitéz Bérczy Endre, Óssi-telep, Virág Benedek-u. 4. szám alá kérek. Ugyanokéket díjazok. 467

Elcserelném 5 szobás kertes, magánházban levő lakásomat, központban fekvő 4 szobással. Cím a kiadóban. 461

Allást keres

Mindenesnek ajánlkozik rendes fiatal lány azonnaira. Címe: Nagy Róza, Frangepán-u. 23. szuterin. 463

Allást nyee

Budapesti nagybank vidéki leányintézte több évi bankgyakorlattal bíró, öskeresztény tisztviselőt keres mielőbbi belépésre. Ajánlatok iskolai végzettség, eddigi gyakorlat és fizetési igények megjelölésével „Megbízható” jelző alatt a lap kiadóhivatalába küldendők. 462

Félix fürdőben fodrász nő felvételt. 464

Elveszett

Elveszett Csikós György névre kiállított összes élelmiszer jegyek. Kérem a megtalálót hozza Attila-u. 8. alá. 451

KIADÓTULAJDONOS:

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R. T.

Fő- és felelősszerkesztő: Dr. Paál Árpád
Felelős kiadó: Dr. Scheffler Ferenc
a Szent László-nyomda R. T. igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.